

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta od 29. 12. 2021. godine imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom *Hibridni identiteti u romanima Preletač Zigfrida Lenca i Doba mjedi Slobodana Šnajdera* kandidatkinje Jelene Mandić (broj indeksa 5/20), Studijski program Njemački jezik i književnost, u sljedećem sastavu: prof. dr Vesna Vukićević Janković, članica, doc. dr Olga Vojičić-Komatina, članica i doc. dr Jelena Knežević, mentorka. Komisija Vijeću podnosi izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad pod nazivom *Hibridni identiteti u romanima Preletač Zigfrida Lenca i Doba mjedi Slobodana Šnajdera* kandidatkinje Jelene Mandić broji 72 strane i u skladu sa Pravilima studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore sadrži predgovor, izvod rada, sažetak na engleskom jeziku i sadržaj, nakon čega slijede poglavlja: *Uvod, Hibridni identiteti u romanima Preletač Zigfrida Lenca i Doba mjedi Slobodana Šnajdera, Rezultati istraživanja, Zaključak i Literatura.*

U uvodnom poglavlju kandidatkinja najprije izlaže motive svog istraživanja, određujući da je njegoa namjera da sagleda identitete glavnih protagonista dvaju romana, a cilj da utvrdi načine i specifično književna sredstva kojima Zigfrid Lenc (Siegfried Lenz) i Slobodan Šnajder modeluju identitete svojih protagonista kao hibridne, kao i važnost takvog književnog konstruisanja za formiranje kompleksnih značenja književnog teksta. Kandidatkinja polazi od pretpostavke da je idejni sloj oba djela u vezi sa uvjerenjem o nemogućnosti postojanja jednodimenzionalnih, nepromjenljivih individua u modernom svijetu obilježenom transkulturalnošću i krizama svake vrste. Dalje navodi da u takvom svijetu pojedinac djeluje i

opstaje kao hibrid kultura, koje ga u datim okolnostima formiraju jednako kao i njegova svjesna težnja, odluka da nešto bude ili postane.

Svoje istraživanje književne reprezentacije hibridnih identiteta kandidatkinja označava kao analitičko-interpretativno, pri čemu su joj kao podloga za identifikovanje i tumačenje aspekata hibridnosti identiteta protagonista u romanu poslužila teorijska određenje hibridnosti i kulturnog identiteta Homija Bhabha (Homi Bhabha). Rezimirajući teorijsku literaturu o postmodernizmu pojam identiteta autorka određuje kao jedan od centralnih u ovoj epohi, uz pojmove heterogenosti, transkulturalnosti, pluraliteta, drugosti. U istraživanju kandidatkinja je pribjegla interpretaciji izdvojenih unutrašnjih monologa, dijaloga i pripovjednih pasaža u kojima se tematizuju ili problematizuju odlike hibridnosti i identiteta, dok je komparativnu metodu koristila radi ubjedljivijeg i lakšeg argumentovanja i utvrđivanja različitih aspekata hibridnog identiteta odnosno načina njegovog prikazivanja u književnoj formi.

U uvodu nas kandidatkinja takođe upoznaje sa strukturom rada, formuliše važna istraživačka pitanja i ukazuje na činjenicu da su romani koji su bili predmet njenog posmatranja, inače veoma malo proučavani, a nikada do sada u uporednom odnosu. Time se rad nameće kao originalno komparativno istraživanje koje doprinosi potpunijem razumijevanju srodnih humanističkih značenja reprezentativnih djela njemačke i južnoslovenske savremene književnosti.

Drugo poglavlje sastoji se iz tri cjeline. Posebno imajući u vidu da roman *Preletač* nije preveden na naš jezik, autorka u prvom detaljno predstavlja oba romana, epizodičnu fabulu i protagoniste, istovjetno vrijeme Drugog svjetskog rata u koje je radnja smještena. Dalje, autorka izdvaja sve važne aspekte hibridnog identiteta identifikujući ih u romanima, da bi u trećoj cjelini drugog poglavlja analizirala književno modelovanje hibridnih identiteta. Kandidatkinja tvrdi da pisci oba romana koje izučava, smještaju protagoniste u epizode koje utiču na razvoj njihovih identiteta kao hibridnih ili taj fenomen upadljivo podcrtavaju, odnosno – u srodne životne situacije koje utiču na formiranje njihove svijesti o sopstvu, drugosti, moralu, humanosti itd. Na toj svijesti počiva njihov individualni identitet kao hibridni. Riječ je o originalnoj interpretaciji oba romana u kojoj autorka sagledava mjesto i ulogu pojmova identiteta i hibridnosti u strukturi teksta, imajući u vidu način na koji ih postepeno osvješčuju glavni i drugi protagonisti romana, kao i način na koji nužnost izbora u ratnim okolnostima, te posljedice tih izbora, oblikuje njihovu

svijest. Kandidatkinja demonstrira ne samo vrlo dobro poznavanje teksta, nego i osnovne interpretacijske vještine i znanja neophodna za problemsku književnu analizu.

U poglavlju pod nazivom „Rezultati istraživanja“ autorka na smislen i logičan način prezentuje rezultate interpretacije na semantičkom i na strukturalnom planu tj. planu književnih postupaka. Prema autorki, smještanjem protagonista u određeni hronotop pisci naglašavaju kolektivni aspekt identiteta junaka, dok kroz unutrašnje monologe i citirana pisma, kao i kontrastiranjem sa sporednim karakterima, posreduju lične uvide protagonista, odnosno individualni razvoj njihove svijesti koji ih od kolektiva otuđuje. Epizodična radnja omogućava nizanje događaja koje dovode do tog razvoja.

Zaključak rada logično proizilazi iz uporednih interpretacija, čime autorka zaokružuje istraživanje. Ona u zaključku sažeto rezimira naučne rezultate i prezentuje ključne domete rada. U skladu sa prvobitnom namjerom i teorijskim postavkama o formiranju kulturološkog identiteta u kontradiktornom i ambivalentnom prostoru u kom se ogledaju rezultati međukulturne razmjene, autorka je uspjela da pokaže da su autori pomenutih romana protagoniste svjesno modelovali kao hibridne da bi ukazali na društvene faktore koji utiču na njihovo stvaranje i da bi u prvi plan stavili razgradnju monolitnog razumijevanja pojma identiteta određenog etničkom, političkom, ideološkom ili vojnom pripadnošću. Motiv prelijetanja u tom smislu značajno doprinosi formiranju semantičke ravni teksta. U zaključku su navedeni i konkretni naučni doprinosi rada od kojih izdvajamo metodološki – primjenu komparativnog tumačenja tekstova u postkolonijalnim studijama. Autorka zadaje i moguće dalje pravce uporednog proučavanja pojedinačnih aspekata romana (metodima feminističke kritike npr).

Literatura sadrži sve reference uključujući i primarnu literaturu, ukupno 20 publikacija, od čega su 4 internet izvori. Popis svjedoči da je u osnovi cjelokupnog istraživanja solidno proučavanje i poznavanje sekundarne literature u svim posebnim oblastima kojima se kandidatkinja bavila (koncepti hibridnosti i identiteta u 20. vijeku, stvaralaštvo Slobodana Šnajdera i Zigfrida Lenca, modernistička i poetika postmoderne).

U pojedinačnim poglavljima, kao i u cjelini rada koji je predmet ove ocjene, njegova autorka, Jelena Mandić, dokazala je da posjeduje specijalistička znanja iz istorije i teorije književnosti, simboličke i interpretativne kompetencije, kao i da je ovladala analitičkim i sintetičkim metodama koji se dominantno koriste u humanističkim naukama. Posebno ističemo

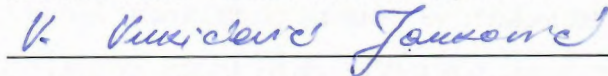
sposobnost autorke da upoređuje, apstrahuje, uopštava i rezimira u svrhu donošenja zaključaka, kao i da zaključke formuliše jasno i razumljivo.

Master rad *Hibridni identiteti u romanima Preletač Zigfrida Lenca i Doba mjedi Slobodana Šnajdera* kandidatkinje Jelene Mandić značajan je i originalan doprinos iščitavanju problematike identiteta i hibridnosti u strukturi savremenog narativnog teksta, ali i važan komparativistički prilog proučavanju idejno i tematski srodnih djela iz južnoslovenske i njemačke književnosti.

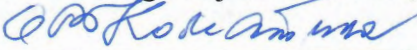
Imajući u vidu sve navedeno u ovom izvještaju, komisija sa zadovoljstvom predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da izvještaj prihvati i odobri javnu odbranu master rada kandidatkinje Jelene Mandić.

KOMISIJA

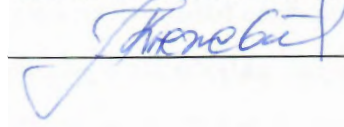
Prof. dr Vesna Vukićević Janković, članica

Doc. dr Olga Vojičić-Komatina, članica

Doc. dr Jelena Knežević, mentorka

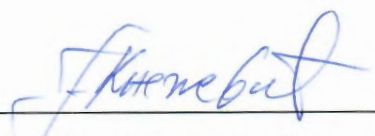
VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Za odbranu master rada „*Hibridni identiteti u romanima Preletač Zigfrida Lenca i Doba mjedi Slobodana Šnajdera*“ kandidatkinje Jelene Mandić (broj indeksa 5/20), Studijski program za njemački jezik i književnost, predlažem komisiju u sljedećem sastavu:

Prof. dr Vesna Vukićević-Janković, članica

Doc. dr Olga Vojičić-Komatina

Doc. dr Jelena Knežević, mentor

Doc. dr Jelena Knežević, mentor